

การบริหารจัดการน้ำท่วม ปี 2550

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ วันศุกร์ที่ 9 พฤศจิกายน 2550

ก. สถานการณ์ในอดีต

1. สถิติความเสียหายจากอุทกภัย ปี 2532 – 2549

จากสถิติสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2532 – 2549 มีอุทกภัยเกิดขึ้นทุกปี จำนวนระหว่าง 42 – 74 จังหวัด โดยปีที่ประสบความเสียหายมากที่สุด คือ ปี 2545 ประสบปัญหา 72 จังหวัด 18,510 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 10.44 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหาย 13,385.32 ล้านบาท ส่วนปีที่มีน้อยที่สุด คือ ปี 2542 มีมูลค่าความเสียหาย 1,381.64 ล้านบาท สำหรับปี 2549 เกิดปัญหาอุทกภัย 52 จังหวัด 17,298 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 6.76 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหาย 11,131.93 ล้านบาท

2. สถิติพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย จากสถิติในรอบ 56 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2494 – 2549 มีพายุหมุนทั้งหมด 179 ลูก ซึ่งร้อยละ 80.4 เกิดในเดือน

สิงหาคม กันยายน ตุลาคม และพฤศจิกายน (ร้อยละ 10.6, 25.1, 27.9 และ 16.8 ตามลำดับ) ส่วนที่เหลือน้อยร้อยละ 19.6 เกิดในเดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม และธันวาคม (ร้อยละ 0.6, 3.4, 3.9, 6.7 และ 5.0 ตามลำดับ)

3. จังหวัดที่มีฝนตกสะสมมาก ในปี 2549 จำนวน 10 ลำดับแรก คือ ตรัง (6,463.2 มม.), ระนอง (4,578.9 มม.), จันทบุรี (3,910.5 มม.), นครศรีธรรมราช (2,766.9 มม.), นครพนม (2,684.7 มม.), ภูเก็ต (2,351.9 มม.), กาญจนบุรี (2,335.3 มม.), อุตรดิตถ์ (2,241.0 มม.), ชุมพร (2,083.6 มม.) และสตูล (2,079.4 มม.)

ข. สถานการณ์ปัจจุบัน

1. ปริมาณฝนตกสูงสุดในรอบ 24 ชั่วโมงของแต่ละภาค (ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2550) ภาคเหนือที่ -ไม่มีรายงานฝนตก-, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ -ไม่มีรายงานฝนตก-, ภาคกลางที่ -ไม่มีรายงานฝนตก-, ภาคตะวันออกที่ -ไม่มีรายงานฝนตก-, ภาคตะวันตกที่ -ไม่มีรายงานฝนตก-, ภาคใต้ที่ เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี 71.2 มม. (2,036.3 มม.)

2. ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และกลาง รวมกันทั้งประเทศปัจจุบันมีประมาณ ร้อยละ 88 อยู่ในเกณฑ์มาก โดยแบ่งออกเป็น ภาคเหนือ (เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 82 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนลำตะคอง ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 92 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคกลาง (เขื่อนป่าสักฯ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 94 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคตะวันออก (เขื่อนบางพระ เขื่อนหนองปลาไหล เขื่อนประแสร์ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 81 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคตะวันตก (เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์) มีปริมาณน้ำร้อยละ 93 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคใต้ (เขื่อนแก่งกระจาน เขื่อนปราณบุรี เขื่อนบางลาง ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 81 อยู่ในเกณฑ์มาก ทั้งนี้ มีอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำมากคือ ภาคเหนือ(เขื่อนภูมิพล 86% แม่งัด 88% ก้วลม 90%) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(เขื่อนห้วยหลวง 118% น้ำอูน 97% น้ำพุง 100% อุบลรัตน์ 104% ลำปาว 97% สิรินคร 85%) ภาคกลาง(เขื่อนป่าสัก 90% ทับเสลา 101% กระเสียว 105%) ภาคตะวันตก(เขื่อนศรีนครินทร์ 95% วชิราลงกรณ์ 91%) ภาคตะวันออก(เขื่อนขุนด่านฯ 97% หนองปลาไหล 93% ประแสร์ 91% ดอกกราย 89% และคลองใหญ่ 88%) ภาคใต้(เขื่อนแก่งกระจาน 85% ปราณบุรี 83% รัชชประภา 85%) โดยมีเขื่อนที่มีปริมาณน้ำน้อย คือ เขื่อนแม่กวง มีปริมาณน้ำ 25%

3. ระดับน้ำทำในทั่วทุกภาคของประเทศ ภาคเหนือ (น้ำปิง น้ำวัง น่ายม น้ำน่าน ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อย วิกฤติถึงปกติ ยกเว้นน้ำยมมีปริมาณน้ำมากที่บางระกำ จ.พิษณุโลก, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (น้ำชี น้ำมูล น้ำโขง) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ ปกติถึงมาก โดยน้ำชีมีภาวะน้ำท่วมที่ กิ่ง อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด และ ที่มหาชนะชัย จ.ยโสธร ส่วนน้ำมูล มีภาวะน้ำท่วมที่ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ ที่ อ.ราษีไศล จ.ศรีสะเกษ และที่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ส่วนห้วยสำราญ มีปริมาณน้ำมากที่ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ, ภาคกลาง (แม่น้ำเจ้าพระยา) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ ปกติ,

ภาคตะวันตก (แม่น้ำแควน้อย แควใหญ่) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ ปกติ (ยกเว้น ลำตะเพิน น้ำน้อย และลำภาชี มีปริมาณน้ำน้อยวิกฤติ ส่วนน้ำแม่กลองมีปริมาณน้ำมากที่กาญจนบุรี) , ภาคตะวันออก (แม่น้ำนครนายก แม่น้ำจันทบุรี ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ ปกติ , ภาคใต้ (แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำโกลก ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึง ปกติ ยกเว้น น้ำตาปีมีปริมาณน้ำมากที่ อ.เคียนซา จ.สุราษฎร์ธานี และคลองท่าแคมีปริมาณน้ำมากที่ อ.เมือง จ.พัทลุง

4. จังหวัดที่ประสบภัยพายุฝนและน้ำท่วมในปัจจุบัน

ภาคกลาง

จ.พระนครศรีอยุธยา ยังคงมีน้ำท่วมขังใน อ.บางบาล ที่ ต.บ้านคลั่ง และ อ.เสนา ที่ ต.รางจระเข้ และ ต.เจ้าเสด็จ)

ภาคใต้

จ.สุราษฎร์ธานี เกิดน้ำท่วมใน 5 อำเภอ รวม 47 หมู่บ้าน

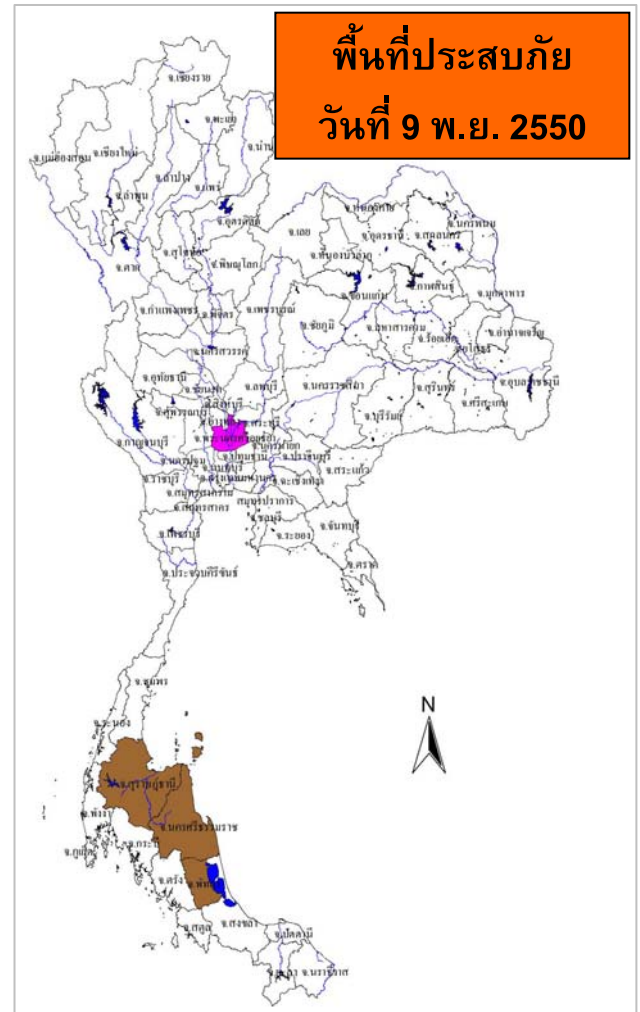
คือ อ.ดอนสัก กาญจนดิษฐ์ เกาะสมุย ท่าฉาง คีรีรัฐนิคม โดยที่เกาะสมุยเกิดฝนตกหนักต่อเนื่อง ทำให้มีน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างทั้งในย่านเศรษฐกิจการค้า รถยนต์ไม่สามารถสัญจรได้ รวมทั้งเครื่องบินขึ้นลงไม่ได้ แต่ปัจจุบันสามารถใช้สนามบินได้แล้ว ส่วนที่ อ.ดอนสัก มีน้ำท่วมขังใน 3 ตำบล มีประชาชนได้รับความเดือดร้อนประมาณ 700 ครัวเรือน

จ.นครศรีธรรมราช เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่

ประกอบด้วย อ.พระพรหม อ.ลิซล อ.ร่อนพิบูลย์ อ.ขนอม อ.เมือง อ.นบพิตำ อ.เฉลิมพระเกียรติ รวม 5 อำเภอ แบ่งออกเป็น 31 ตำบล 264 หมู่บ้าน มีประชาชนได้รับความเดือดร้อน 31,769 คน รวม 10,102 ครัวเรือน และมีการปิดโรงเรียนนับร้อยแห่ง

จ.พัทลุง มีฝนตกหนัก ทำให้มีน้ำป่าจากเทือกเขาบรรทัดไหลทะลักท่วมพื้นที่ ต.กงหรา ต.คลองเฉลิม ต.ชะรัด อ.กงหรา ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ ชาวบ้านต้องอพยพขนย้ายสิ่งของขึ้นที่สูง

5. พื้นที่เฝ้าระวัง (การพยากรณ์)

จากสถานการณ์ในอดีต สภาพอุตุวิทยามีปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ (หลายแห่งที่มีปริมาณน้ำอยู่ในระดับมาก คือสูงกว่า 80 %) และระดับน้ำท่าในลำน้ำ (ส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติถึงน้อย) สำหรับในช่วงนี้ หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมภาคใต้ตอนล่าง ทำให้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปมีฝนตกชุกหนาแน่นกับมีฝนตกหนักถึงหนักมากหลายพื้นที่ ส่วนพายุโซนร้อน "เฟเฝ้า" คาดว่าจะสลายตัวบริเวณประเทศเวียดนามภายใน 1-2 วัน ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สำหรับพื้นที่เฝ้าระวังภัยน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในระยะนี้ คือ บริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา พังงา และกระบี่

ค. แนวทางการบรรเทาปัญหาภัยน้ำท่วม

บทบาทของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศสมบูรณ์

- 1.1 ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ
- 1.2 ก่อสร้างฝายต้นน้ำ
- 1.3 ปลูกหญ้าแฝก
- 1.4 อนุรักษ์ดินและน้ำ

2. การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ

- 2.1 สำรวจและจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำและทางน้ำธรรมชาติ
- 2.2 กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน
- 2.3 ปรับปรุงฟื้นฟูลำน้ำ แหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่น้ำร่อง
- 2.4 ขุดลอกลำน้ำเพื่อการระบายน้ำ / ปักหลักเขต
- 2.5 เชื่อมป้องกันตลิ่ง

3. การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ และผืนน้ำ

- 3.1 อ่างเก็บน้ำ
- 3.2 พัฒนาปรับปรุงระบบผืนน้ำ
- 3.3 พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ
- 3.4 ประสานเพื่อการจัดการน้ำบาดาล

4. การจัดการใช้ที่ดินและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก

- 4.1 วางแผน จัดทำผังและกำหนดมาตรการใช้ที่ดิน
- 4.2 ปรับปรุงอาคารของเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางน้ำ
- 4.3 ศึกษาและก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

5. ปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง

- 5.1 โครงการนำร่องการใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง
- 5.2 พัฒนาระบบการปลูกข้าวในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

6. การบริหารจัดการเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

- 6.1 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ อปท. และประชาชน
- 6.2 พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการวิกฤติน้ำ
- 6.3 วิจัยการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย
- 6.4 กำกับและติดตามการดำเนินงาน

ปี 2550 ประเทศไทยจะประสบปัญหาภัยน้ำท่วมมากน้อยเพียงใด ลุ่มน้ำเจ้าพระยาจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำรอย ปี 2549 หรือไม่ และรัฐบาลมีแนวทางในการบริหารจัดการภัยน้ำท่วมอย่างไร ?

ประเทศไทยประสบปัญหาภัยน้ำท่วม-ดินถล่มเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ของประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุม โดยความรุนแรงของปัญหาจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ปริมาณฝนตก ความถี่ และความต่อเนื่องของฝนที่ตกลงมา ประกอบกับปริมาณน้ำในลำน้ำและในอ่างเก็บน้ำที่สะสมไว้มีปริมาณมากเพียงไร อีกทั้งยังมีอิทธิพลของพายุที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านทะเลจีนใต้ อ่าวไทย และด้านทะเลอันดามัน ที่อาจพัดเข้าสู่ประเทศ ก่อให้เกิดฝนตกในปริมาณมากผิดปกติด้วย สำหรับการเกิดภัยน้ำท่วมในปี 2550 นี้ กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาและอุทกวิทยา พบว่า โอกาสเกิดภัยน้ำท่วม-ดินถล่มจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนจนถึงเดือนธันวาคม โดยในเดือนสิงหาคม กันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน มีโอกาสเกิดมาก

สำหรับในช่วงนี้ จากสถานการณ์ในอดีต สภาพอุตุนิยมวิทยา ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ (หลายแห่งที่มีปริมาณน้ำอยู่ในระดับมาก คือ สูงกว่า 80 %) และระดับน้ำท่าในลำน้ำ (ส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติถึงน้อย) สำหรับในช่วงนี้ หย้อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมภาคใต้ตอนล่าง ทำให้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปมีฝนตกชุกหนาแน่นกับมีฝนตกหนักถึงหนักมากหลายพื้นที่ ส่วนพายุโซนร้อน “เฟล่า” คาดว่าจะสลายตัวบริเวณประเทศเวียดนามภายใน 1-2 วัน ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สำหรับพื้นที่เฝ้าระวังภัยน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในระยะนี้ คือ บริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา พังงา และกระบี่

1. การเตรียมรับสถานการณ์น้ำท่วม	2. การมีส่วนร่วมเพื่อเผชิญอุทกภัย	3. แผนการดำเนินการในระยะต่อไป
1.1 การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศสมบูรณ์ - ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ - ก่อสร้างฝายต้นน้ำ - ปลูกหญ้าแฝก - อนุรักษ์ดินและน้ำ 1.2 การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ - สำรวจและจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำและทางน้ำธรรมชาติ - กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน - ปรับปรุงฟื้นฟูลำน้ำ แหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่นาร่อง - ขุดลอกลำน้ำเพื่อการระบายน้ำปึกหลักเขต - เชื่อมป้องกันตลิ่ง 1.3 การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ และผันน้ำ - อ่างเก็บน้ำ - พัฒนาปรับปรุงระบบผันน้ำ - พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ - ประสานเพื่อการจัดการน้ำบาดาล	2.1 การประสานคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 29 คณะทั่วประเทศ เพื่อการติดตามเฝ้าระวัง และรายงานสถานการณ์ เพื่อหาแนวร่วมช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยพัฒนาการเตือนภัยผ่านระบบ SMS และมีแผนจะเปิดรับข้อมูลสถานการณ์น้ำในพื้นที่ ผ่าน Web services โดยศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัยในระดับจังหวัดและคณะกรรมการลุ่มน้ำ	3.1 การพัฒนาระบบบริหารวิกฤติน้ำ - การดำเนินโครงการระบบโทรมาตรทั้ง 25 ลุ่มน้ำหลัก และ 256 ลุ่มน้ำย่อยทั่วประเทศ - การจัดทำแผนแม่บทแก้ไขปัญหาอุทกภัยของประเทศ 3.2 การจัดการใช้ที่ดินและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก - วางแผน จัดทำผังและกำหนดมาตรการใช้ที่ดิน - ปรับปรุงอาคารของเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางน้ำ - ศึกษาและก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ 3.3 ปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง - โครงการนำร่องการใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง - พัฒนาระบบการปลูกข้าวในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

